

Reggeli Ujság

ELŐFIZETÉSI ÁR: FÉL ÉVRE 100.— P
EGY ÉVRE 200.— P

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
BUDAPEST, VII., RÁKÓCZI-ÚT 54

BUDAPEST, XI. ÉVFOLYAM 12. SZÁM
1945 JÚLIUS 22

A szabadság parvenüi

Irta: Goda Gábor

Akik a magyar fasizmus legreménytelenebb éveiben is olthatatlan nosztalgiával állottak őrt mindazon eszmék vártáján, amelyek együttvéve a demokráciát jelentik, most, a magyar demokrácia első felélesztendeje után, nem hajlandók oklatan cinizmussal, pimasz fölénykedéssel és a parvenü telhetetlenségével fitymálni demokráciánk immár jelentős eredményeit. A politikai szabadság szeretetének és a népek testvérérsülésének eszméjén nevelkedett szellem illő tisztelettel és az építő lélek áhítatával örködik a fiatal demokrácia felett. Ez az emberi szabadság hagyományain nevelkedett méltányos szellem tisztában van azal, hogy zsiabdát az a kéz, amelyből végérvényesen, ezer év után most vették le a bilineset és hogy káprázik az a szem, amelyik ennyi sötétség után most találkozik először a napfény világosságával. Ez a méltányos szellem azt is tudja: e népnek nemcsak azt a bonyolult és hosszú utat kell megtennie, amely a feudalizmustól, az oligarchiától és a parlamentarizmus áruházába bújtatott rendiségétől az egészséges és természetesen fejlett demokráciához vezet. A magyar népek azt az utat is meg kell tennie, amely a teuton szövetség következtében rommá lőtt ország törmelékéből az újjáépített Magyarországhoz visz. A méltányosan bíráló szellemnek, amely a mi demokráciánkat hajnalán nem akar okvetlenkedéssel akadályt gördíteni a fejlődés útjába, nem szabad megfélemlenie arról, hogy e néhány hónap alatt ennek a demokráciának nemcsak egész államléte-lünk rendjének és szellemének alapveit kell megváltoztatni, hanem meg kellett indítania a vasutat, a villamost, a gázszolgáltatást, a postát, elhárítani a fenyegető éhínség veszedelmét és főleg elhordatni a feltörnyosult anyagi és szellemi — szemetet.

Az országnak azonban van egy rétege, amely mindezt nem veszi tudomásul. Fitymálva hirdeti, hogy mindaz, ami itt eddig történt: nem demokrácia. Hogy a szabadság túlzottan csekély adagolásban jut osztályrészüül. Ez az a réteg, amely az elmúlt évtizedek folyamán mindent megért a

szabadság ellen, amely egyetlen szóval sem tiltakozott, hogy az országot germán gyarmattá nyomorítják, amely fejbölintással tűrte, hogy az ország harcba keveredjék a szabadságszerető népekkel. Ez az a réteg, amely készséggel adta szavazatát embertelen és jogfosztó törvények hozatalához, amelynek egy része nyomorult ehberért, a másik pedig piszkos üzletkért szegődött zsoldosává egy olyan nemzet politikai képében tetszelgő szélhámoságnak, melynek történelmi kifejlése anyilas fűmegtöbolyban érte el tetőpontját. Ez az a réteg, amely hajdan a fasizta-eszmék általános kiszolgálója és a demokrácia őszinte gyűlöelője volt, de most egyszerre a szabadság türelmetlen és telhetetlen pártosaként lép fel, méghozzá követelődzően. Kevesli a demokrácia fejlődésének tempóját és fanyalogva nyilatkozik — »erről az egészről. Ezek a szabadság parvenüi. Ezek azok, akik nem akarják vagy nem tudják megérteni, hogy a demokrácia nem *nascitur, sed fit*, nem születik meg készen, hanem fejlődik, érik és kialakul. Hogy a demokratikus szabadság kiérleléséhez a szabadság, az emberi igazságosság őszinte szeretetének és megbecsülésének vágya és szelleme, valamint e szellem folytonos szolgálata szükséges. De ez a réteg nem ilyen. Ez a rétege a magyar társadalomnak az a sunyító eszürbe, amely semmit sem tesz és semmit sem gondol a maga önző érdekeinek szolgálatán kívül. Most sem ok és cél nélkül követeli a szabadság kereteinek ellenőrzésmentes kiterjesztését. Amár a multban a szabadság hiánya semmiféle lelki zavart nem okozott számára, most egyszerre olyan határtalan szabadságot igényel, amelyről a demokrácia igazi barátai még legszebb álmaikban sem álmodtak. A szabadság e parvenüi nem ok és cél nélkül érik félre egy berendezkedő demokrácia józan lehetőségeit. Elképzelésükben a szabadság az a korlátlan lehetőség, amely módot adna nekik arra, hogy a szabadság kiterjesztett szárnyai alatt megbonthassák a szabadság kereteit, megalkopozhassák a szabadság elleni kárdelemüket és felvehessék a harcot ellene. Akik évtizede-

Sorozatos letartóztatások a politikai rendőrségen

A főkapitányság politikai rendészeti osztálya fáradhatatlan munkával teszi ártalmatlanná a háborús és népellenes bűnözőket. Már a korábbi órákban sorozatos letartóztatások történtek. Rendőrökre került.

Porkoláb László detektív-felügyelő, Belső József és Tompa Lajos rendőr, akiket már huzamosabb idő óta kerestek a politikai detektívek. Porkoláb és társai — a nyomozás adatai szerint — *Kállay Miklós volt miniszterelnök megfigyelésével voltak megbízva.* A volt hatóság közegok teljesen kiszolgálták az elmúlt fasizta rendszert: Kállay levelezését átadták a nyilasoknak és mint minden kétséget kizáróan kiderült, *ők akadályozták meg a volt miniszterelnök szökését.*

Kihallgatásuk után mindhármat letartóztatták és átadták a Markó-utcai népügyészség fogaának. Ugyancsak letartóztatásba került **Pettendi Olga,** vállalati vezető, aki — az adatok szerint — *a magyar Gestapónak besúgója volt.* A politikai rendőrség már átadta a vállalati vezetőnő a Népügyészségnek, amely tovább nyomoz azok után, akik segítségére voltak Pettendi Olgának.

Csomák János vendégfőnök, ugyancsak a politikai rendőrség foglya. Csomák légo-parancsnok volt, a házban egyes lakásokból értékes holmikat vitt magához. Amikor a lakók visszakérték ingóságait, a vendégfőnök kijelentette, hogy *nem tudja visszatérni a holmikat, mert azok eltűntek.*

A politikai rendőrségen kihallgatása során érdekes védekezést adott elő. A hatvanéves vendégfőnök elmondta, hogy nemrég nősült, felesége *huszonket esztendő,* Rossz házasságot éltek, ifjú hitvese *egy nap megszökött egy fiatalemberrel* és minden értékesebb holmit magával vitt, ezek között azokat az ingóságokat is, amelyek miatt most számot kell adni neki a rendőrségen.

A szabadság e parvenüi egy suttomban fejlődő reakciós manőver cínusai, akik elfeledik a demokrácia erkölcsi és politikai tanításának alapját, amely szerint *az igazi szabadság csak addig terjedhet, amíg az egyéni szabadság nem megy a közösség és a dolgozó tömegek rovására.*

Védekezését nem fogadták el: letartóztatásba került. Érdekes alakváltozásról ad hírt a politikai rendőrség. **Jánosfia Jenő, a gyűlöfogház személyzeti osztályának volt parancsnoka** ellen több feljelentés érkezett, hogy mint főhadnagy a *budapesti letartóztatási intézetekből összeállított fejenyszázaddal Ukrajnában kegyetlenkedett.*

A nyomozás adatai szerint többeket agyonlővetett, másokat megkínzott. Tagadásával szemben a kihallgatott tanuk terhelő vallomást tettek, mire letartóztatták a átszállították a pestvidéki népügyészség fogaába.

Bővült a *letartóztatott napok* listája is. A politikai rendészeti osztályra feljelentés érkezett

Molnár Béla albertisai példabános ellen, hogy németbarát beszédeket tartott és prédikációjában a nék mellett tett hitet. A másik, *Térkány Sándor József tábori lelkész* népellenes bűnöslekmény gyanúja címen hasonlóan letartóztatásba került.

Erdekes személy került **Barta Dezső, a Koburg hercegi uradalom főtanácsosának**

letartóztatásával a pestvidéki Népügyi fogaának foglyulistájára. A nyomozás szerint az uradalmi főtanácsos esendőörökkel vette munkáját.

Dr. Hargittay Elek főorvos, a fertőtlenítő intézet igazgatója

a Rókus-kórház igazolóbizottsága előtt védekezett súlyos vádak ellen. Az igazgató-főorvost állásvesztésre ítélték a Népbírószag elé utalták. Az iratok átkerültek a politikai rendőrségre, amely az igazolóbizottság döntése alapján a főorvost letartóztatásba helyezte.

Dr. Hargittay Elek a pestvidéki Népbírószag fogaába szállították.

Füzessy Árpád gyógygyógyászati tanár

ellen többen tettek panaszt.

Füzessy a legizléstlenebb módon szolgálta ki a nyilas uralmat. Többek között *ő rajzolta az »Artallomok? plakátjait.*

A nyomozás folyamán a politikai detektívek kiszálltak *Endre László* volt lakására, a hírhedt gödöllői »kiskirály« áhétlőjében egy hatalmas Füzessy-festményt találtak, amely Endre Lászlót ábrázolta, mint aki lángoló pallossal küzi a paradicsomból a zsidókat. A gyógygyógyász-művész a rendőrség letartóztatta, sművészi alkotásai a pestvidéki népügyészség bünelraktárába kerültek.

Monstre letartóztatással járt a pestkönyeki razzia. Budapest szablatka környéken a politikai rendészeti osztály nyomozói nyilasok és volksbundisták után kutatnak és százhatvan embert vettek őrizetbe.

Budaörsön. Budakeszin, Budapest környékén és más községekben egész serog volt SS-katonák került a detektívek gyűrtőjébe. A nyomozók házról-házra járva emelték ki a gyanúba vett embereket, akikről kiderült, hogy tagjai voltak a német egyesülésnek és önként, minden kényszer nélkül léptek be a német hadserég SS-hadosztályába.

A késő éjszakai órákig tartó razzia során elfogott éváb SS- és volksbundistákat elindították Budapest felé. A politikai rendőrség detektívei megkezdtek kihallgatásokat. A délelőtti órákban elkészültek a jegyzőkönyvek: sorakoztatták a hazaáruló német anyanyelvű magyar állampolgárokat és átkísérték a népügyészségre.

Matisfalvy István dr. népügyész meg a délelőtti folyamán megkezdte kihallgatásukat és kihirdette előttük a letartóztatásról szóló végzést. Az Adrássy-út 60. szám alatt lévő politikai rendőrség óriási munkát fejt ki a háborús és népellenes bűnösök további felkutatására.

Az előállítottak száma óráról-órára nő.

A tisztogató munka a legnagyobb eréllyel folyik.

M. S.

Versailles, Potsdam, Budapest

Írta: Rónai Mihály András

— A legfőbb dicsőség, amely uralkodónak kijuthat; ha népet vezetett ellenségétől védelemhez, reaszorítván végül hogy aláutasan békét kérjen tőle — írta nyolcvanadik leveleében Potsdamból 1743 szeptember 15-én Voltaire-nek az ifjú Nagy Frigyes, a történelem egyetlen porosza, akinek része lehetett a kitüntetésben, hogy egy Voltaire pezvete legyen embernek, sőt — *votre Majesté ou bien votre Humanité* — „Felszövednek, akármondani, Emberségedek. Most pedig, hogy a nagyfrigyos szentencia legfőbb dicsősége a lehető legzörszerűtlen értelemben (s pp. Potsdamban kitalálva) áramlott Németország legyőzőinek fejére, alighanem dicsőségek, am korántsem előszeretett levelváltásra adhat alkalmat a két királyi szellem közt a túlvilágon.

Ok ketten odafönt, ha tart nég az olimpusi levelezés, digha meg nem állapítják noszt, hogy Sztálin, Churchill és Truman, a potsdami nagyármakc mindenképpen jobban választották meg találkozásuk színhelyét, mint negyedszázaddal ezelőtt Lloyd George, Wilson, Clémenceau és Orlando, a versaillesi nagy négyek.

ma, mint a clémenceau-i poincaréi, Amerika meg pláne sosem is ratifikálta Versailles-t. Nagy civilizációknak fejlődése is nagy, politikai kultúrájuk is, közep európai szem fel sem mérheti, csak káprázhatik belé. S utóvégre az Irás szava telt be; e világban minden a Jónak érdekében munkálkodik — s amit Szent Agoston hozzáté: *etiam peccata*, még a bűnök is...

Am, ha Németország irányában gyengék is voltak e hajdani Négyek, Magyarország iránt kemények voltak a könyörtelenek. Ó, nem Trianon emlegetése kövekezik még most, — hol volt Trianon, amikor már az antant a tragikus Vyx-féle jegyzékkel egyetlen dőfissel halálra sebezte négy-száz esztendő küzdelmeinek eredményét, Károlyi Mihály demokratikus magyar köztársaságát! s amikor diadalmas Vörös Hadseregünket visszaparancsolván, a magyarországi reakciót Horthy Miklóssal, a magyar Kolesak admirálisal élén, idegen szuronyok hegyén ültette vissza a hatalomba, antant-csapatokat küldvén elébe szállásainálónak Szegekre s Budapestre! (S mindext persze korántsem az ellenséges oldalon viselt báború büntetéseként, hanem megtorlás és prevenció gyantát; megtorlásaként annak, hogy a győztesek reakciós imperializmusával szemben az európai progresszió — *recte* orosz forradalmiág — legsikeresebb frontszakasza mertünk lenni s prevencióként, nehogy vállalkozásunk sikerüljön, kialakuljon itt egy baloldali Közép-Európa, mely megteremthetné az akkor vajmi kévéssé kívánatos összeköttetést Kelet felé...)

Az ujkori magyar történelemnek (s benne — húsz év múlva — Európa megmenekülésének) legnagyobb sánza akkor veszett el. S amíg a magyar történelemnek műszája lesz, mindig eltakart arccal fogja sirálni 1918/19 demokráciára felkészült gyönyörű Magyarországot, melynek népe s melynek kivált legjobbjai évtizedes forradalmi készülődés és szerves fejlődés után ott álltak megvalósulása előtt annak a szabad, új Magyarországának, melynek elővetelét tömegei várták, elítélte előkészítette, legnagyobb költsége profétálta s a történelem meghozta — s amelyet párhónapos hősi vergődés után a külső erőszak (a magyarságnak s majd Európának vezető) irtalmatlanul eltaposott.

Es Potsdam felé tekintünk most, tele elégtelellel, tele bizalommal, várakozással — és telisded-teli hálvával. Potsdam felé, hol együtt ilnek már Európa győztesei, kik a szabadság zászlaját földrészünk városai fölé kitéfzték s ahol Sztálin, Churchill és Truman tanácskozására összehajló történelmi tablója fölött figyel-

mesen ott kővályog Lenin és Roosevelt hatalmas szellemalakja s mögöttük tán a Voltaire s a Nagy Frigyes igazított ányekja is. Hálvával, igen: hálvával tekiünk e mai nagy Hármakra máris. Hisz eshetett volna így is, — s egy szavunk sem lehetne ellene — hogy Budapestről ma nem egy független ország szabad polgáraiként, hanem egy krudélians leítort s idegen igazgatás alá vont terület lakosaiaként föllehetnénk a potsdami termek hangjai felé.

Nem így történt. Potsdam nem Versailles — és mások, egészen mások az 1945-ös Hármak, mint az 1918-as Négyek. Sztálinnak, Churchillnek, Trumannek hála: most máris minden pontosan fordítva történt. Németországban, mely ezúttal felnegyelve nyúlt el, most nem tonyestenek ki külső segítséggel Femejgyilkosokat és Hitler-puccsokat; minálunk pedig éppenséggel a győztes, a külső segítség seiflett megteremteni, engedte, sőt akarta, hogy megteremtjük, ha nem is a demokráciát még, de keretét, a lehetősséget legalább.

A lelkiért sir belé: miért nem akkor? miért nem engedte, miért nem akarták 18-ban s 19-ben ezt, amikor mi is, egy egész ország, egész lelkével akarta, készült rá s megcsinálta! Miért törvény, hogy a jó, mely az érdemtelnek megta-

gadtatik, az érdemtelnek vagy alig érdemesnek ölébe hullék?

Jelképesen jut eszembe a szent emlékeztető (s most már valóban nekilendülő) Galilei-kör első plakátja, mely a felszabadulás után a városzamos pesti utcán megjelent s melyen a Galilei neve — szimbolummá nőtt nyomdai hibából — két /-lel írtva „Galilei” — csufondároskodott a szemembe kegyetlenül a primitív plakát, rombadító utcáin, esüfátett fővárosában egy országnek, mely a szabadságnak íme nevét sem tudja már leírni, melynek testében lelkében huszonnéf év kitlenység s szabadságnak minden élő szívetét elöltte s amelynek testében s lelkében ez élető szöveket most nem természetes sarjadással, hanem a felszabadító külső erők ajándékaként (majd) azt mondant: gyengédt érszakítból, galvanikus úton serkenem lassan újra. Persze: hisz! kivívni semmit sem vívtunk ki; amik van, azt kapuk s élni azok élnek vele, akiket a változás éppen helyükön talál, akiket helyükön találhatott. Oriások vetőfél — óriások ajándékából — törnek aratják.

Itt, ha jó magyar vagyok, el is nyelem a szót.

Potsdam felé tekintek — s le nem veszem Budapestről a szemem.

Hogyan igazolták dicsérettel Moór és Szladits professzorokat

Az igazolóbizottság általában nem szép élmény. Sem a bírálóknak, sem az igazolós alá vortaknak, sem a hallgatónak. Mégis volt egy kivétel nap, amely megörökítésre méltónak zájolt le a bombaszüneti Pázmány Péter tudományegyetem jogi karán.

A földszint 14-es teremben hosszú, zöld asztal mellett ültek az igazolóbírák. A közepen dr. Rics István leendő miniszter, tőle jobbra dr. Keszthelyi Nándor belügyminiszteri tanácsos, a Paraszt-párt kiküldöttje, Keszthelyi mellett egy fehérbotos igazolóbíró, az országosbíró dr. Vass Tibor, a Magyar Kommunista Párt igazolóbírája, akinek látását igazolós tárgyi tudása és borotvált gondolkodása pótolja. Mellette ül a jogi kar egykori kitüntetett diákja, a Magyar Kommunista Párt behívott jogásza, dr. Kazi Imre. Az elnökölt balra a Szakszervezet képviselőtében a szegedi származású dr. Halász György, majd dr. Tóth Zoltán pécsi egyetemi tanár, a Független Kisgazdapárt egyik olyan értelmiségi tagja, akinek nevét pártállásra való tekintet nélkül ismerték az ellenállási mozgalomban. A Polgári Demokrata Pártot a római szenátorra emlékeztető Sibelka Artur dr. képviselő.

A záldosított asztallal szemben széksorokban mintegy 50 főnyi hallgatósság. A bírák és a közönség között egy székre leül dr. Moór Gyula egyetemi prodékán és már el is hangzik az igazolóbírák fejbólintásából megállapítható egyhangú ítélet: sa bizottság igazolta. Es ekkor megszólal az egykori diák:

— Elnök úr, szabad Moór professzor úr igazolásához néhány szót szólnom!

— Tossák, Kazi aivtárs.

— Ma, amikor ezrével igazolnak számúss köz- és magánüzletviselőket, meg kell különböztetni valamivel azt a Moór Gyulát, aki a legrealitásebb időkben báran kiállt néhány demokratikus diákjárt. Kérem a bizottságot, szöbel dicsérettel igazolja a professzort.

Moór Gyula tudós arcán egy pillanatra meghatottság látszik, majd így felel:

— Csak a kötelességemet teljesítem.

Dr. Rics István hirdeti:

— A bizottság egyhangúlag igazolja és szöbelileg megdicséri.

A hallgatóság körében felestatna a taps.

Ezután dr. Szladits Károly, az európai híró magánjogász kerül sorra. A megpróbáltatások nem változtatták meg jólismert törékeny alakját és közszakkáll díszített tudós fejét.

Dr. Keszthelyi Nándor és dr. Vass Tibor egyszerre szólnak közbe:

— Szödelte professor is többet érdemel sima igazolásnál.

Dr. Kazi még megoldja:

— Az Ukrajnában meghalt egykori adjunktusok nevében köszönöm a professzor úr bátor demokratikus kiállását.

Es az elnök hirdeti:

— A bizottság egyhangúlag igazolja és szöbelileg megdicséri. Így zájolt le a legszebb igazolóbizottsági tárgyalás.

Vas Zoltán polgármester

felhívja valamennyi vidéki téglá- és cserépgyárat közölje hivatalával: Budapest, V. Mária Valéria-u. 10. 1. e. mennyi

cserepet és téglát

és milyen áron tud szállítani vagonban Budapestre

Szállítással és fizetéssel Budapest Székesőváros gondoskodik.

A Polgári Demokrata Párt nagygyűlése Cegléden

A Polgári Demokrata Párt városnap a ceglédi Szabadságtéren több ezer főnyi hallgatóság előtt tartott nagygyűlést, melyet dr. Tepper István helyettes polgármester, a ceglédi Polgári Demokrata Párt elnöke nyitott meg. Utána Bródy Ernő nemzetgyűlési képviselő szölat fel:

— A nagy-, közép- és kisipar-nak s a hennik foglalt polgárságnak kötelességén túl áldozattal is részt kell vennie a termelés munkájának megindításában. De nem úgy, hogy valaki hajlandó odaadni azt, ami a — másé, hanem mindenki a magáéból adja azt, ami az övé. A közgyűlés kérdések közül elsősorban a választójogi törvénynt kell megalkotni. A polgárságnak mind a közéleti funkcióiban, mind a nemzeti arányokot kell arányosítani. Magyarországnak vissza kell szereznie régi, jó híret. Ez csak úgy történhetik meg, ha jól marad Kossuth szelleméhez.

Bródy Ernő beszéde közben egy kis meztelias parasztyerekek elköszölt tapsolni és áljenzeni. A képviselő megszöakítva beszédét, odaszólt a gyerekekhez:

— Hány éves vagy?
— Hét — volt a felelet.
— Aztán miért tapsolsz anyanyira?

— Mert nagyon tetszik néleem amit a bácsi mond.

Bródy orra odahívta a kisfiút és kezétfogott vélo a hallgatóság áljenzése közben.

Majd Dongó Pál emelkedett szólfásra.

— At szeretném adni a ceglédi ifjúságnak azt a hitet és azt az akaratot, amelyet minden demokratikus ifjúnak képviselőni kell. De nem csupán a korban ifjakhoz beszéltek, hanem mindazokhoz, akiket a demokrácia úgy fiatalú hevitett. A demokrácia az élet értelmét jelenti s kell, hogy életformává váljék a magyarság számára. Közel száz év kellett ahhoz, hogy a magyarság természetében szunnnyadó demokratikus eröket felszabadítsa s 1945-ben végre diadalra jutasssa Magyarországon a demokráciát.

Ezt azonban a korban és léleleben fiataloknak feltönelniüküli hité és minden akadályt legyözö akarása kell, hogy biztosítsen. Kossuth híres szöveli nyomán azt mondom: *Sanny hitet és akaratát a demokrácia biztosítsa, mint amennyi lelkesedést láttam a ceglédi polgárságnál, akkor a magyar demokráciát a polkok kapni sem fogják megdönteni.*

A gyűlést a Vigadó termében egytálas ebéd követte, melyen megjelentek Szöleposényi Imre, Cegléd város polgármestere, Csala László, a Nemzeti Bizottság elnöke, Csala István kisgazdapárti nemzetgyűlési képviselő, Taub Béla, a szöciáldemokrata párt titkára, Platzer László adótázasnök, a kommunista párt tagja és a pártok vezető férfiai. Az ebéd alatt felszólltak: Gallert György, Szöleposényi Imre polgármester, dr. Bródy Ernő nemzetgyűlési képviselő, Csala István kisgazdapárti nemzetgyűlési képviselő, Csala László, a Nemzeti Bizottság elnöke, Taub Béla szöciáldemokrata és dr. Tepper István, akik valamennyien a pártok közös együttműködésének fontosságát hangoztatták.

Borotwapenge 2-P

Hajócsépek, borotva 850.— F. Kovács Albert, VI. Teréz-körút 10

Szövetek selymek

Baumgarten és Társa VI. Laudon-u. 8. textilnagykereskedőnl a legolcsóbban kaphtók

Hűtőszekrények:

Hete és VIII. u. 7. a. Villamoshűtőszekrények ártól, hűtőszekrény, Homsfeldt légeszerény és hűtőszekrények VI. Outca 6.

MIELŐTT VESZ, MIELŐTT ELAD,

cselhet vagy levittat, keressem felt FISCHER ÁRPÁD

(Fischer György) aranyműves, ékszerész, Balvány-Zéllérszék-út 10. (v. Vilmos cs-út)

Aranyp, ezüst vétel-eladás

HARISNYA Szegő Miklós

haralánya nagy aranykő Budapest, Arany-u. 20. G.F.B.-nál volt 20 évtől szözetelt

Tuchten Károly

ÉKSZERÉSZ — ÉKSZERKÉSZÍTŐMESTER BRILIÁNS, arany, ezüst, vöröto és ótadása, mindenmennyi ártar közzététele és írtatása Király-úton 28. Béjárt a kapu alatt

FOGLÁR BÉLYEG

Vétel — eladás V. Városház-utca 6. 9-4-ig

Díjazzuk a koporsógyártásra adott jó ötletét!

Nem lehet is az écs, mőkő, hanem csak az odúig még nem használt anyagra ajánlatot tenni.

Községi Temetkezési Intézet VIII. Vass-u. 2. Felújított házban

Különleges szemüvegek szaküzlete

Libál és März VI. Teréz-körút 54 Nyugatinál

ARANYAT ezüstöt legmagasabb áron vesz

Varjas, Karoly-körút 22., az udvarban

Kirakatalványok

díra csak Filet csamagtól Deb-nca 37.

Magyar A, B, C

Demokráciánk — hála erejének — megengedheti magának a nagylelkű megbocsátás fenyvését. Ezer kinyitást engedtek szabadon a Buda-déli táborból, engedték a szavak kíséretében. Nem mondhatni, hogy az intézkedés általános létszással és megnagyobbított lalálkozott. Mert nagyon is sokan vannak, akiknek nemcsak emlékeztetőben, de csontja tejejében él még a rengeteg borzalom és szenvedés, amit az elmúlt esztendő hozott s ami elválaszthatatlan a nyilas megjelöléstől. Nagyon is sokan vannak még, akiknek keze ökölbe szorult, szemébe könny szökik, hátán borzongás fut végig a nyílász sző hullatára. Nagyon is sokan vannak még, akik azt várnák, hogy előbb valami visszafizetést teljesítsünk a megtörtént roppant számláján, mielőtt, gavallérosan, törölnék a kisebb bűnösek adósságát. Mert akármennyire nem követelt is el semmit valaki sajátkezőleg a véres és kegyetlen események közül: odaállásnál, erkölcsi támoogatásával tagadhatatlanul megállásoltta a vezetőket dőlőfős hivalkozását a mögöttük álló tömegekre. De nyugtassuk meg az ellenkezőket, az agyaltósokat, Baj nem lesz ebből a bűnbocsátástól. Valóban: a demokrácia elég erős már ahhoz, hogy senki e világöröszben s a többiben se ábrándozhassék a téboly és gonoszság uralmának visszatéréséről. S ha most ezernek azok közül, akik csupán egyszerű párttagok voltak, a kormány belepöccsöl ad a demokráciába, hadd remélhessük, hogy a lecke és tanulság elég volt nekik s ígykezni fognak jövőre, amit előttek. Am volna néhány tízezer hasonló belépője, amit kizsármiai sűrűsöbök volna. Azok számára, akik a horogkereszt és nyilas pokolból visszatértek s most állás, kenyer nélkül létferegnek, szegénységre, Azok számára, akik még mindig odakint sínylődnek, vagy mert a poros korház, vagy mert a nyilas hazatérés hurokta őket nyugatra. Azok számára, akik itthon utolsó percig védtek nemzetükkel a végzetlél a közelet pályáján, férfibátorsággal, önfeláldozással, akik önkéntes száműzetésbe bujdosnak, hogy külföldön ígykezzenek menteni, ami még menthető. Az állatok esakalójai, a huszonöt év óta hazavagyók, úgy eszméért hajótöröltek, meggyőződésükért elvonultak, vagy akár a most bosszúból feljelentettek, egy egy meggondolatlan szón elbaltoltak: ök mind legalább úgy megérdemlik a belépőjeget. Sőt. Sorrendben előbb következtek volna. De most sem késő.

*

Eladó orvosi felszerelés hirdetését olvassuk a lapok hátsó oldalán. Eladó az egész berendezés. A kis ügyes szekéreny hallgatóságocével, vénygyógyászattal, csipesszel, fogóval, ollóval, kopogatózóval: egy élet ihletett hivatalának minden szerszámával, kellekével. Szürke kis hirdetés, szinte semmitmondó és mégis milyen szörnyű történetről beszél. Mert nincs már kéz, amely a kopogatót fogja, nincs fül, amely a hallgatócsőre tapadjon, nincs szem, amely a vénygyógyászó felkocsizását figyelje fürkésze. Nincs itt a doktor úr, aki éreket töltött az egyeletem buzgó tanulással, hogy ellesse a halál elleni küzdelem minden mestéri fogását, aki a beteggy mellett állt, hogy megérje a toladó rémület, aki hús tenyerét a lazus homlokra tette, hogy enyhülést, csillapodást hozzon. A doktor urat, mint az üzött vadat kergették, hajszolták és a Dunapartira hurcolták iltas legények, s egy pisztolygolyó végzett vele. Vagy messze mezőtől lőtölle rajta kedvét az öröngő vérszomjúság. Vagy sarcolt ásnit vilték naponta egy tányér langyos és undorító löttyel, — talán annyival sem — míg erejét elhagyta, aki azért volt itt, hogy magyar éleket mentse a pusztulástól, ahol angyi életet kellett és volt érdemes menteni, azt hullámokba vagy híd gődörbe lökte a risszatartó, hazug, gyilkos fajedelems. Néhány esilloágya tisztá, kimosan rendben tartott műszer maradt utána. Egy munkás- és elhivatott élett eredménye. Zokogó fekete gyász a fehér szekényka mellett most szerény, koldus falatot remél a hirdetésétől. Letörre és kifosztatlan is érezük kötelességünknek, hogy megadjuk neki a néhány falatot.

*

Folyton több részeglet látnuk Budapest utcáin. Mi ez? Maganegfeledkezés, menekülés az élet komoly gondjai elől, léhaság, bűlságos jómód? Mindegy. Akármiről és akárhánra van szó, ennek véget kell vetni. Ha valaki úgy akar fejletni, hogy a szesz mámorával altatja el emlékeit, fogjuk karón s mikor mámorra elszállt, magyarászuk meg neki, hogy a kemény munka sokkal egészségesebb és hasznosabb e célra. Ha menekülni akar a halál gondjaitól, világoztuk fel, hogy az igaz férfi szembenéz a nehézségekkel s nem von mesterlenség ködöt szemé elő. Ha léhaságból teszi: ott a közmunka, mint legalkalmasabb levezetője a kedély kilengéseinek s ott a hatóság, mely gondoskodni tud a túlzottú herilek levezetéséről. Ha pedig bűlságos jómód vitt a mértékletlen élvezetei, csak meg kell vizsgálni forrását, eredetét s erélyes mozdulattal bedugaszolni. De mindezekben bű: gondoskodni kell, hogy a szesz nyomában rikédszó hangozkodás, kötekeedés ne zavarja az utca nyugalmát. Villamoskalauz, kereskedő, pincér, vagy egyszerű járókelő hadd fordulhasson nyomában a rendőrhöz s a rendőre ne legyen lénytelen szabályok átvesztőjében paragrafus keresgélő. Ma nincs elnéző türelem a duhajok számára, nincs mosolygó jóindulatnak helye, amely legyint: — Eh, fiatalág, bolondág. Ma a jelszó: Fialtság — kötelesség, Fialtság — józanág, Fialtság — munka.

Zsolt Béla közvetített a kommunisták és a polgári ellenzék között a margitkörüti fogházból

— Mártir az, aki meghalt. Bármily fájdalmas is a szenvedés, a közös mártírium idején senkit sem jogosít fel arra, hogy kivételos egyéni mártírságot követeljen a maga számára — így kezdte meg beszélgetését a Reggeli Újság munkatársával a Svájból most hazatért Zsolt Béla, a magyar publicisztika egyik legmarkansabb egyénisége.

Valóban, bizonyos történelmi távlatból tekint Zsolt Béla vissza a múltba. Pedig végigjárta a fasizmus pokláinak valamennyi útját. Tizenkilenc hónapos keny szerumnakára vitték Oroszországba. Volt akasztató, sírásó, köcsis, erdőrtő, bunkerépítő.

— Hiába jártak közbe barátaim, — folytatja Zsolt —

el akartak pusztítani

és szándékukról csak akkor rejtették vissza, amikor egy tiszteltkü örnagy-orvos, Gósi Mihály kijelentette: *sokasem adva bizonyságot arról, hogy véglegenyeltesen halam el.*

— Csapatunkat folyvást üzték vissza, korházba kerültem. Amikor főhadnagyomnak szemébe mertem mondani: *gyilkos az is, aki szótlanul túri mások megkínzását, lazítási pert akasztottak a nyakamba.* Sorom menthetetlennek látszott, de ekkor — *deus ex machina* — megjelent dr. Lepes vezérkari százados, Drága, felköt-hetetlen barátom. *Bajosi-Zsibinsky Endre* nyomatására *Csatlay* honvédelmi miniszter hazahozatott. Előbb azonban négyhónapi fogháza ittelék.

— Ekkor szünt meg az állatnál is alacsonyabb sorom. A margitkörüti fogházba kerültem. Rendesen bántak velem. Cellámba többször bejött Cseh András tábornok és megkérdezte, meg vagyok-e elégedve a svájlalattal. A fogházban módom volt kommunisákkal, ruszinokkal, szlovákokkal és jász-szlovákokkal beszélgetnem. Itt látogatott meg *Bajosi-Zsibinsky Endre, Ruppert Rezső, Barankovics István, Kóthy Anna, Márkus László.* Kívülük meg sok szociáldemokrata és polgári újságíró. A kommunisákkal számos esetben tárgyaltam.

Rajtam keresztül üzenték meg a polgári ellenzéknek, hogy nem propagandistaként, hanem demokráciát akarunk és mindaddig türelmesek, lojalásak lesznek, amíg a polgárság nem refasztizálódik. Aztán, aki beesültes antifaszista, felszóltottak, *sorokoztak a fasizmus elleni küzdelemre.*

— 1941 március 3-án hagytam el a fogházat. *Bajosi-Zsibinsky Endre* és *Monos Illéssel* részösen megbeszélték a dolgokat és elméletben mindenre felkészültünk. Ugyanakkor *Szent-Györgyi Alberti és Andorka Rudolf* is egy demokrácia párt alapításának tervével foglalkoztak. *Szabinszky Imre* újján kértek, *fogalmaztam meg a pártprogramot.*

— Nemcsak ismét bujkálnom kellett, taktikai okokból *hamis zsidó okmányokkal* — mondta Zsolt Béla. — Így sodródtam be a nagyváradi gettóba, ahonnan viszonylag újszólván az utolsó pillanatban Szabó István barátom feltelegte szöketett ki, de már *hamis keresztény papirokkal.* Hányódásom újabb állomása: Budapest, majd a tolonház. Innen a tolonházai rabbi szabadított ki, ismét taktikát kellett változtatnom, mert

a cionisták *Kolumbusz-utca gyűjtőtáborába* csempésztek be. Megint előkerültek a hamis zsidó okmányok. *Nem fedhettem fel magamat, csak így kerülhettem sikeresen a felszabadulást, a litkos mozigolomban való részével teherfőszét, a barátokkal való találkozását.* Tervem sikerült is, mert két hét alatt *Hannoverbe* jutottam. Hét hónapot töltöttem gyűjtőtáborban, mindvégig *hamis okmányokkal.* Közben a Gestapo valódi nevemen keresett, de senki sem árulta el kilételem.

— Annyira várt szabaduláomat akkor értem el, amikor a súlyos beteg polgári internáltakat kölcsönösen kieserítették, így kerültem *St. Gallenbe.* Itt már megmondtam valódi nevemet. Bernből politikai menekültek nyilvánították.

Szabad lettem.

Az ottani magyar függelenségi front emberei beválasztottak bizottságukba. Genfben és Zürichben előadásokat tartottam Magyarországról. Tümpölttem az ellenük megindult hírvéret és sikerült is a svájci és az angol-sász propagandát ellenkező irányban felvilágosítanom. Títoékkel, a csehszlovák követséggel szoros kapcsolatban voltam.

— Mit tapasztalt itthon! — kérdeztük Zsolt Bétől.

— Sajnos az láttam, hogy aki a múltban a fasizmussal kacérokodott, a Turulban előadást tartott, sőt *Imrédy* körül legszedkedett.

most bennünket akar antifaszizmusra tanítani. Ezekre az urakra alaposan figyelniük kell.

— A faji kérdés?

— Kérem, én a zsidóságról kiállok, elsősorban azért, mert itt a fasizmus központi kérdése a zsidókérdés volt. A magyar fasizsát a zsidó szektoron eslnak tölke- és nagybirtoklottság poltították, de mindig úgy, hogy

a hatalmas levők birtokállománya meg ne változzék.

— Legközelebbi tervei?

— Néhány napig még pihenek, majd felkeresem a külügyminiszter urat és prágai megbeszélésemet ismertetem vele. Egyébként *legfontosabb feladatom a fasizmus elleni küzdelem.* Az az érzésem, hogy a fasizmus még sok helyen meglapul.

— Orosz együttműködésre van szükségünk. Nemcsak az adott helyzet magyarára van, hanem a mult is! Gondoljunk csak arra, hogy *Magyarországon nem volt igaz értelemben vett demokrácia,* de még csak demokratikus igény sem.

Meg kell tehát teremtenünk a demokráciát

és akik eddig évtizedeken át váltig ellenztek, azoknak csak azt mondhatom, — fejezte be Zsolt Béla — hogy most mér ne következtek abban a klasszikus tökéletes-ségben mint amilyen ott, ahol évszázadokú át alakult ki.

Magyar Károly

Ha majd pénz érkezik a tengerentúlról

A magárahagyott, társtalán magyarság egyetlen reményesége az a magyar főmg, amely kenyszerűsögből, előrelátásból, politikai okokból külföldre szakadt és amelynek lelki és rokoni kapcsolatai, amint azt a mult igazolja, nem szakadtak meg a sorsverte hazával. Az a keréken harmadfél-millió magyaroság, amelynek zöme tül az óceánonok helyezkedett el, ígykezik a kapcsolatot fenntartani és ezért hirta életre a *Külföldi Magyarok Világszövetségét.* A felszabadítás óta egyre lazább a terekvés ideben, hogy hiralással szolgálhassunk az elszakadtaknak és odakünn, hogy hírt kapjanak az ittmradatokról.

De a közeljövőben már nemcsak hiraladásokról lesz szó, hanem segítségéről is. A megnyitkódott gondok középette a *dollárkültö-ményeket* meg nagyobb reménykedés várja, mint a haboru előtt. A segítőkés ez a formája nem is fog elmaradni, sőt minden reményeség és valószínűség szerint meg jelentékeny mértékben meg is növekszik.

nagyobb lett a szükség, de minden bizonytal megnőtt a segítő készség is.

A tengerentúli magyarok azonban ezt szeretnék, hogy a *háza-küldött dollárok ne jelentsek üzletet egyes üzleti vállalkozásoknak,* hanem azoknak jussanak, akiknek száma vannak. A multban az átutalt pénzeket egyes kisebb magyar bankok kerestek Amerikában és egy pénzügyi szindikátus kerestet idehaza. Ezt a rendszert az adományozók és a megajándékozottak egyaránt elítélték és inkább választották a pénz levélbirtokban való küldését.

sének kockázatát, semhogy tőrjék, hogy

ügynevezett hivatalos árfolyamon, vagyis a tényleges érték egy türedékéért vegyék át a szülőiknek és testvéreknek szant dollárokat.

Ezt a rendszert nem lehet fenntartani, ha majd újra megindul a pénz a tengerentúlról hazafelé. A külföldi magyarok segítő szándéka csak akkor lesz teljes és teljes, ha tudják, hogy a *küldött segítség valóban segít.* A multban a megsegítettek a tényleges érték negyedrét vagy ötödét sem kapták meg, ennek most nem szabad megismétlődnie. A máris megindult

segítő propaganda csak akkor lesz sikeres, ha azt hirdetheti, hogy a címzett dollárt kap és azzal szabadon rendelkezik.

A segítés ne legyen üzlet, hanem azok kimentése, akik a segítségre valóban rászorultak.

Dér Pál

Kereskedők!

»SIDOL«

la békebeli minőségben ismét kapható

Ha rendelkezésünkre bocsátja 7 dl és 1 l üvegeit, amelyeket megtöltésre elhoztatunk. Vidékiek behozott üvegeit azonnal megtöltjük. Előrendelő minőségért és a régi, békebeli kereskedői előzetkenységért szavatol

Götzl Lipót

a SIDOL RT. vezetője.

Üzleti redőnyt, készít, javít portát épít, lakatosmunkákat vállal.

Körmeny és Társa

VII., Kelenföldi-utca 9.

Méregmentes anilinkok

ÉTFESTÉKEK, ÉTAROMÁK

Boehringer gyártmány

Ipari vegyszerek

Balog, Biro és Tsa

V., ALKOTMÁNY-UTCA 23

Lábápolás Vasenol

AKÓCZI-UTON

(Athénasznál) nagy üzletileglegben **homoly számák** **üzlethelyet nyerhetnek**

Értekezés: dr. Doros Szt. István-krt. 29. deklán 3-6-6

Körséta az újjáépülő „rég” V. kerületben

A *Reggeli Ujság* multheti számában bemutattuk, hogy a romokból hogyan épül újjá a belváros. A körsétát folytatjuk s e héten a régi V. kerületbe vesszük az olvasót. A városnak ez a része kevésbé rongálódott meg, mint a belváros, az élet mégis lassúbb tempóban folyik.

Közdjük a sétat a

Dunakorzó

alsó szakaszán. Csodálatos, hogy a kiegészítő palotáson a Dunakorzó kavéház és a Dubarry kavéház palotája megmaradt. Az épületek már dolgoznak s előreláthatólag rövid időn belül rendbe hozzák a sérüléseket. A Dunaparti újjászülésének első eredménye *Paulin-Dunakorzó* kavéház átterme. A kavéházon még egy-két javítványt akadt, de nagyrészt már rendbe hozzák, ugyanakkor készül az *Ambassadeur* helyisége is. A *Dubarry* kavéházban szomorúbb volt a kép. Ez teljesen elpusztult s most reggeltől estig dolgoznak az építéskor. Még néhol nagy és *Bécs* Bélával nyit az étterem. Az *Anna-bár* a véletlen folytán teljesen ép maradt. Utunk a

Dorottya-utcába

vezet. Csak néhány ház kapott láthatólag. Az utca képe rendezes, csupán meglepő, hogy a letűnt kor szomorú maradványait, a tankakadályoknak készített betonkúpokat még mindig nem távolították el. Az újból megnyitott *Permyé - Fábry Karola* - lakasberendező hékere emlékeztető válogatott üzletét. A boom-töltéssel mennyezetet kijavították s a tulajdonos az ostrom utáni napokban maga látott hozzá a romok eltakarításához s így lehetett, hogy a törmelék helyett ma a legszebb régi és modern bútort és dísz tárgy-különlegességek sorakoznak. A 11-es számú házban *Cseréi* bérdisztingvált és az ugyanott lévő *My Dream* szalon kirakata már teljesen feledteté a háború borzalma. Még tartott Buda ostroma, amikor - *Cseréi* személyzetével együtt hozzáállott a romok eltakarításához, hogy rendbehozza üzemét, amely ma a főváros egyik legjobban és legszebben felszerelt üzlete és harmadik családnak nyújt kényelmet. A Generál palota kiegészítő romjait szemben *Székelly Imre* divatüzlete a régi békebeli nivót varázsolja előnk. A

Ferenc József-téren

a *Kereskedelmi Bank* palotájának javítási munkálatai, ahol jelenleg a miniszterelnökség székel, már befejezés előtt áll. A *Gresham* palotát is javítják, a főkapitányság romjainak eltakarítása is rövidesen megkezdődik. Az

Akadémia-utca

sokat szenvedett az ostrom alatt. Elpusztult és súlyosan rongált házak között vezet az út. Az *IBUSZ* palota is erősen megrongálódott, de már külsejében is hirdeti az újjáépülést, mert a falakon dolgoznak s húzzák már az oldalakat is. Az utóbbi időben a sajátban sokat szerepelt *IBUSZ* már közel van a belső átalakulás befejezéséhez. A reakciós elemeket kizárta sorából s most csak a hazafüggő nyugati áradat megtisztítása van soron. Az *IBUSZ*-nál komoly munka folyik minden oldalon. Dolgozik már a szállítványozási, áru-, hírlaposztály, az utazási iroda s a főváros utcáin már feltűntek az *IBUSZ*-emlékmás autók is. Sokfelé látjuk a kiegészítő helyiségekben kiakasztott cédulát: felépülés után az *IBUSZ* újra kinyitja. Ez is igazolja, hogy az *IBUSZ* vezetése olyan kezébe

Magaziner Redőnygyár

faredőnyök, vászonredőnyök készítését, javítását vállalja. Szent István-körút 1

került, amely biztosítja az újjáépülés teljességét. A

Szent István-téren

Liebnor bácsi árúháza is megnyitott. Gyermekek tolonganak a kirakatok előtt, esodálva a sok szép játéksort. A textilnegyedben, melynek az

Aranycsokor-utca

az ültőre, vontatottan indul az élet. Az anyaghiány miatt a textílesek még csak éppen hogy léteznek. Az üzletek föltozottak, kopottak, s a pulatok csak itt-ott szerénykedik néhány méter áru. Egyedül a *Goldberger* cég az, amelyik már majdnem teljes egészében működik. Fărădhatatlan munkával kijavították az erősen megrongált épületet s a romok helyén folyik az új élet. A

Nádor-utca

hangosabb és forgalmasabb, mint valaha. A tözdekkel valósgalggal ellepik nemcsak a gyalogjárót, de még az úttestet is. A *házik* aránylag jó állapotban vannak. A tözdepalotával szemben már megnyitott az ismert és konyhájáról híres *Szelecsky* vendéglő, a 24-es számú házban. A 26-os számú házban lévő *Kiss bankház* újonnan épült portálja hirdeti, hogy a banküzlet valuta- és aranyügyletekkel foglalkozik. Az utca végén a 31-es számú ház alatt, az épülő új hid közelében találjuk a *Boroka söröző* éttermet (volt Unió kavéház), amelyik már a felszabadulás első óráiban nyitotta meg ajtait a kiegészített pestieknek. A város legszebb tere ma a Szabadság-tér. Gondozták és állandóan öntözött parkjában élvezetét s a téren épített felszabadulási emlékművet is sokan megcsodálják. A házakban csak a tetőzet került meg jobban s azokat is már javítják. Az emlékművel szemben találjuk a *Mensa Britannica* étterem kavéházát. Szinte lehetetlen, hogy pár hónappal ezelőtt a városnak ez az idegenforgalmi centruma még romhalmaz volt. A skót misszió megbízásából készült a szövetséges ellenőrző bizottság tagjainak étkeztetésére s ma a legjobb közönség itt ad találatát egymásnak, s így méltó utóda az elpusztult dunaparti éttermeknek. Az amerikai követséggel szemközti *Szabadság* cukrászdában már hűsvét óta teljesen bekebeli süteményeket árulnak. A

Marx-téren

a Nyugati pályaudvarral szemben már kiépült a *Viktória* kavéház, étterem, söröző ízem teraszos is. A nagy kavéház egyik részét bombatalálat érte, ez most van átépítés alatt. Ugyancsak most építik a söröző pincét, mely augusztusban nyitlik, míg az emeleti rész már teljesen rendezett van.

Igy eléd újjá a romokból a régi V. kerület, mely ha teljesen felépül, szebb lesz, mint volt.

a villamosok esőrömpölnek a széles úttesten, az autó- és kocsisor elmarad. Az üzletek sűrűn nyíltak egymás mellett s ha egyik-másik még szegényes is, de sok van olyan, amelyik már megrúti a régi nivót. Ilyen a *Margit Söröző*, melynek helyisége az ostrom alatt teljesen elpusztult, de ma már újra muszáll cserepek díszíti kaz egyes boxokat, ingyenfalatokat és hűsítő italokat fogyasztanak a vendégek, ahol a főnök egyedül vezeti az üzletet. A virágmarkás *Kis Riviera*, Szent István-körút 5. a Lipótváros egyik legszebb és legizesebb virágos boltja. Teljesen békebeli képet mutat. Kirakatai semmit sem árulnak el abból, hogy ostrom is volt ebben a városban. *Udvaros György*, ki *Ungár Györgyvel* azonos, büszke lehet üzletére. A *Club Kávéház* is sietett rendezhözni helyiségeit, hogy mielőbb kiszolgálhassa régi vendégeit. A kavéház egyik fala bedőlött, de már felépítették s rövidesen sor kerül a teljes belső átépítésre is. A körséta során feltűnt *Gál Vilmos* Szent István-körút 24. szám alatti, harmincöt év óta fenálló női divatüzlet. *Kirakatai* ismét elérték a békebeli nivót. A

Marx-téren

a Nyugati pályaudvarral szemben már kiépült a *Viktória* kavéház, étterem, söröző ízem teraszos is. A nagy kavéház egyik részét bombatalálat érte, ez most van átépítés alatt. Ugyancsak most építik a söröző pincét, mely augusztusban nyitlik, míg az emeleti rész már teljesen rendezett van.

Igy eléd újjá a romokból a régi V. kerület, mely ha teljesen felépül, szebb lesz, mint volt.

Hamis amerikai igazolványok

Az Egyesült Államok magyarországi képviselőinek tudomására jutott, hogy illetéktelen emberek amerikai védelmi bizottsági igazolványokat kínálnak eladásra úgy egyenként részére, mint személy- és teherautóbilok eladásával kapcsolatban.

Az Egyesült Államok magyarországi képviselete csak az esetben bocsát ki védelmi bizottsági okmányt automobillal kapcsolatban, ha az amerikai kormány kizárólagos szolgálatban áll, vagy kizárólag annak érdekében szolgálnak. Mint a multban, úgy a jövőben sem lesz az Egyesült Államok magyarországi képviseletének intenciója, hogy bármilyen védelmi okirattal szolgáljon ki, hacsak nem amerikai érdekekről van szó. Mindenkit figyelemztetünk tehát, hogy az eladásra kínált amerikai védelmi okiratok mind hamisak, érvénytelenek, s sem értékük, sem jogalapjuk nincsen.

Képességi vizsgára utasítanak minden tízéves gyermeket

Magyarországon a reakciónak, az antidemokráciának, az igazságtalanságnak, a megdohosodott eszmékhez való görösös ragaszkodásnak szomorú színhelye volt az utóbbi időben az iskola. A diákok rossz irányú, bűnös politizálásának, világnézetfelfogásának sok esős példáját láttuk. A tanár és a diák ridegen-hidegen csak könyveszerű kötelességből találkoztak: a faj és osztály ellen való féktelen elfoglaltság, a vaskalap meg a protektív elhomályosította a tanulás tisztá áhitatát.

Teleki Géza közoktatásügyi miniszter új tanügyi rendlete döntött lépes az iskolák demokratikus átalakításának érdekében. Dr. Szombathelyi Györgyöt, budapesti tanterületi főigazgatót, miniszteri osztálytanácsosól a következő felvilágosítást kaptak:

— Az új rendlet azért is nagy jelentőségű, mert egyrészt az értékeléséget demokratizálja, másrészt nagyban hozzájárul Magyarország kulturális színvonalának emeléséhez. A jövőben nem a szülő társadalmi helyzetére való tekintettel veszik fel a gyereket a gimnáziumba vagy a polgáriba, hanem aszerint, hogy a képességi vizsgának milyen az eredménye. Ugyanis

képességi vizsgára utasítják mindazokat a növendékeket, akik most végzik a negyedik elemet.

azonkívül az ötödik elemet végzett növendékek közül azokat, akiket tanítójuk tehetségesnek ítél. Budapestben száz bizottság vizsgálja a gyerekeket.

— Miben áll ez a képességi vizsga?

— A képességi vizsga kizárólag a gyermek szellemi erejét méri, íráson és olvasáson kívül semmiféle tudást nem kíván. Ilyenmódon a vizsgára nem lehet készülni. Mind a száz bizottság azonos módszerrel és próbákkal, egy és ugyanazon a napon vizsgálta. Évről-évre változó anyagot központilag dolgozzák ki, túlnyomórésztben a Székesfevárosi Képesztővizsgáló és Pályaválasztó Tanácsadó Intézet közreműködésével.

— Mikor lesznek a vizsgák?

— Budapestben és környékén még ebben a hónapban. Az ország távolabbi részében később.

— Mennyiben érinti a rendelet a szülő iskolamegválasztásának a jogát?

— A vizsga dönti el, hogy a gyermek milyen típusú iskolába kerül, gimnáziumba-e, polgáriba vagy felsőbb elembe. Ennek keretén belül a szülőnek továbbra is joga van ahhoz, hogy megválassza az iskolát, ahová gyermekét beírta.

— Mi történik azzal a szegény gyerekekkel, akiknek tizenkét-tizenhárom éves korában kenyeret kellene keresnie, viszont a vizsga gimnáziumba utasítja?

— A szegény gyerek támogatást kap. Ha olyan szegény, hogy például

a szülői ágyrajárók, vagyis még lakásuk sincs, akkor a gyermeket intézetben helyezik el. Ha lakása van, de egyekben segítőségre szorul, akkor cipőt-ruhát kap és minden lehetséges anyagi támogatást.

Tandimentességet és ingyen tankönyvet minden tehetséges gyerek kap.

— De a gyerekek szellemi fejlődése nem azonos ütemű, van korábban és van később fejlődő gyermek.

— A rendelet gondol erre is. Azok a tanulók, akiket versenyvizsga alapján vettek fel és tanév közben kiváló eredményt érnek el,

félévi minősítésük alapján át-mehetnek felsőbb fokú, megfelelő osztályú iskolába.

Vagyis népiskolából polgáriba, polgáriból gimnáziumba. Ott két hónap múlva különböző vizsgát tesznek. Ilyenformán még csak tanévet sem veszítenek.

A tehetségek igazságos kiválasztásának új módszere, reméljük, megszünteti azt a helyzetet, hogy szegényesorsú emberek még ősz feljeli is azon kecseregnek, hogy anyagi lehetőség híjával nem tudtak tanulni és haladni. És eltűnik a keservesen bízó, háziatitók és korrepetitorok nógata keserves diaktípus is...

Gách Marianne

— Házasság. Ifj. *Gulhard Imre* és *Derényi Anna* Pécs, házasságot kötöttek. — *Menczel Artúr* Budapest—Párkány és özv. *Mensladi* Miklósné házasságot kötöttek. (Mindenkülön értesítés helyett.)

— Az ipari újjáépítés nagyjelentőségű munkájában tevékeny részt vesz az *Universal* Hegesztőipari Vállalat (VI. Utca 9.). Szállít hegesztőberendezéseket és anyagot, vállalt bérhegesztést villanyszerelési helyszínen is, berendezésjavítást. Hegesztő transzformátorok kölcsönzése.

Analin festékek! Indanthren festékek!

Hexamethylentetramin
Fyridin Vegánil A. Hydrazon B.
Fizox Thiola A. Solutensalz
Glutinat B. Bontinon Fibrit D.
Krisztályumli Acetin N. Mattasol
Textilkészítő anyagok
Bőrészeti vegyszerek
Conserválószerkek
GYENES GYÖRGY
vegyézművek, vegyszernyrtérek
VI., Teréz-körút 18. I. l. Tel.: Teréz 175

BÁR

R

O

A

D

W

A

Y

V

Á

C

I

E

L

E

M

E

L

E

T

11/B

P. D. P. kereskedői nagygyűlést rendez

vasárnap, 22-én 11 órakor

Szent István-körút 15. szám alatt, az V. ker., szervezet párhelyiségében

BESZÉLNEK:

Füzesséry István
kereskedő, nemzetgy. képviselő

Dr. Kabakovits József
nemzetgy. képviselő, a Nemzeti Bizottság tagja

Dr. Makay Miklós
a Keresk. és Iparkam. főtitkára

Dr. Balkányi Kálmán
a KOKSZ elnöke

Dr. Blauner Mór
az Ugyvédi Kamara elnök helyettese

Sipkői Kellermann László
éptőmester

Kereskedők!
Jöjjetek el, a Ti érdekeitekről van szó!

Szent István-körút.

Valamikor ez volt a város legforgalmasabb útvonala. Ma csak

Krahohez Ferenc és sógora Kramer Sándor

február 15-én

Buchenwaldban

voltak, aki tud róluk értesítse a Reggeli Ujság kiadóhivatalát (Rákóczi-út 54)

SZÉP ÉJJEL VOLT...*

Ira: BOROSS ELEMÉR

Szép éjjel volt tegnap, az egész világ egy pohárban esengett, a holdat vezeltem pórdaon, házhegyek völgyén baktatva mentünk, rolló-pillát lehíngya minden ház és a faszter tálukrét fodrozta sarokom, semmi élet, csak mi ketten, én és a holdam úszunk az ében, egyik ucca medrön kicsapott zongorából vert dagályra uccadalmak; nyitott ablak nyaktólója ontotta szét a kottafóket, ott megálltam, egy fához kötöttem a holdat és a számat mint a szent beszédek falánkjai kitértam, a dal csurgását ittam és az ablak mélyéből kilőtt levegővel, szabályos íben kiköptek, szemem susorgott és kiégett, tapogatra bukkantam rá a holdra egy dültet kemény mögött.

* A szerző most megjelent »Életjel« című verskötetéből.

Dücsöné ma is nácinak uallja magát

Nyilas csendélet a Markóban...

Fojtott, nehéz levegő, fülledt meleg a cellában. Pricésny fekszik felöltözve dr. Dücső Jánosné, a régi nyilas világ egykor legharcsább amazonja. Most halk, szelíd és szerény. Alig érti a szavát. Panaszkodik, hogy beteg. Csak akkor emeli fel hangját, ha politikáról esik szó. Akkor van elemében.

Arca sápadt, mély, sötét karikák gyűrűznek szeme körül. Bűnbánóan, kenetlajesen beszél. — Nagyon sajnálom, tevétem. — kezdi magyarul azon a hangon, amilyen a legmegrozzottabb gyilkos is megbánást mutatnak a kihallgatáson — Azt hittem, hogy az a helyes politika, amelyet én folytattam...

— Miért kellett magának politizálnia? Hiszen férje köztisztviselő, szelíd, szerény ember, aki tudjuk, sohasem osztozott nézetében — kérdelem.

— Talán éppen ez volt a hiba. Éppen a férjemen láttam meg az erősből nem hibát. Ugy éreztem, hogy nekünk nőeknek kell kilépniük a politika porondjára és harcolni az igazságért.

— Az az igazság, amit képviselt? — Akkor úgy éreztem, igen. De még ma is agyamba túlnak olyan érzések, amelyek megugyutának, hogy helyesek voltak elgondolásaim.

Látja, maga ismeri férjemet, soha a légynek sem ártott, de nem is használt senkinek. Amolyan dübdob ember, akiből semmi haszna sincs a társadalomnak. Amikor én a politikai arénába kerültem, mindig őt láttam magam előtt s aszontársaim is ugyanígy gondolkodtak, hogy

a férfiak nem valék az eszmei harcra...

Ezért fűzött és hajszolt a vágy, hogy valami legyen másként, mint ahogy azideig volt.

— Mi volt rossz azelőtt? — Rossz volt, hogy amerre csak néztünk, a zsíros pozíciókban mindenütt ugyanazokat láttuk.

— A németekre gondol?

Házilasszonyon!
Házfájja háztartásában ismét a régi, bevált **Ia minőségű SIDOL FÉMTISZÍTÓT**
Még ma adja át 1/2 lit., 7 dl., 1 lit. úras üveget leveselődjenek azzal, hogy megtöltve és **„Békebeli minőség”** felíratú külföldi címkével ollátva kapja vissza

ÉRETTSÉGI TALÁLKOZÓ

Itt a szabadságtéri kávéházban, ahol irok-irogatók, egyszerre csak olyan nevetőbírhár támad, hogy remegnek a falak. Leteszem a tollat, fülelek. Mintha száz eszengetyűt volna valaki egyszerre, olyan sokréb, szines, esilengelő ez az elementáris nevetőbírhár. Négy-ötven ülünk mindössze, valamennyien férfiak. Többet legalábbis nem látok. De a pincér kérdésemre megmondja, hogy az egyik öblös beszélgetésben érettségi találkozó van. Fialat lányok jöttek össze.

Érettségi találkozó... Ez a szó azt a hangulatot kelti bennem — s talán egy kicsit másban is — mintha teszem azt azt mondaná valaki: szerencéd. Vagy: álarcsból. Eszleg velleped. Ritka madár manapság az érettségi találkozó. Az én generációm — a kilencszáz-tízese — már nem találkozik. És ha véletlenül találkozik, akkor sem közösen egy-egynek. Minck? Egyiknek sincs kedve. Az egyik most jött haza Daachából, a másikat nem igazolták. A harmadik talán községbe, de az elcselt Voronyezsra. A negyedik is községbe, de azt meg agyonlőtték Czernobudán.

Érettségi találkozó... Egy-két évtizede ilyenkor júliusban külön rovat nyílt a fővárosi lapokban a találkozókat jelző közleményeknek. Férge rendezők — a volt jelesen érettek lehetőleg — már tárgyaltak a nyári vendéglátó tulajdonosaival az egyesleges vacsoraműről, két deci borral, egy darab kenyérről, keltőhátvántról. A szónokok már szorgalmasan másodlók valahonnan elmondandó beszédjeiket, előkeríttek a személynéket a naffalimból s az ünnepi estén végül összeült az egykori nyolcblő ötven diákja. Nyolc-tíz háhiányzott.

Megélték a vacsorát, megélték a bort, meghallgatták a szónokot, koccintottak, pertűt ittak a volt osztályfőnökkel és ürvendeztek jópérszágúként. Aztán ki-ki elmentette a személynéjének, hogy mennyire vitte azon a pályán, amelyet tizenkétéves korában kismélt magának. Tanácsos-e már, aki közhivatalnok lett, úrnagy-e, aki a hátseregbe lépett, önálló-e, aki a kereskedelmi pályát választotta?

A kilencszázharmincas években már így változott a kérdés: hát befelét mi lett? Elker derült ki, hogy a legjobb diák (aki pedagógusnak készült) rőfös a Nagyfuvaros-utcaiban, aki viszont kegyelemhármasonkon tengődött egész diákkorában, nagy mozi igazgatója. Aki péterrelégit tett és ügyvédnek készült, az lözsdéi manipulálás, viszont aki belyóggyász akart lenni, egy csernagúny utazója. Őt ezzel később mindez megint megváltoztott. A négymozis lecsúszott és elment könyvügyműveknek, a rőfös krupió lett, a manipulálás országgyűlési képviselő. De ekkor már nem jelentek meg a találkozókn, mert a könyvügyművek esténként a fájós lábú borogatta inkább, a képviselőnek párttervezete volt és a krupiót internálták.

Az én ötéves találkozómon negyvennyolcnek közül kilenc jelent meg. Maguk a rendezők is távolmaradtak, beérték a közlemény közzétételével. Beültünk az iskolapadokba, — amint az ilyenkor szokásos — de már a tulajdonképpeni lényeghez, az esti banketthez egyiknek se volt kedve.

Az érettségi találkozókat dicarta a nullé. Ez a szokás szép csendesen kimmúlt, mint általában a kedélyes zöldvendéglő esték, a sentimentalizmus, meg a felebaráti szeretet.

Mai egzisztenciák

1. A mérlegképes könyvelő

Ez a férfi valahol lőtt egy számlamérlegel, azt reggel 9 óra tájban mindennap kicipeli az Oktogóra s leül mögé egy székre. Üzleti elképzelése az emberok kivánságára alapulnáma számol rőszöl, mert 2-300 pengőt mindennap megkeres. Előtelet-pengőért mért, egy idő óta 2 pengőre emelt, hja a nyersanyag is drábább lett. Akit érdekel a testérflya, az ketőőrt is megmérézkezik, akit nem érdekel, az ingyen sem áll, hogy azelőtt banktisztviselő volt, s felszólításonra így foglalja össze új mesterségének lényegét:

— A klientúra hetven százaléka a hálygekőből adódik. Nagyon sok törzsvendégem van, akik minden harmadik-negyedik nap felkeresnek. Közvetlenül az ostrom után nyitottam (?), akkortájt azt nézték a hálygek, mennit fogytak. Mostanában azt nézik, mennyit híztak. A férfiak főleg unalmóból mérik macukat. Hivataloson ropant egészségés, egész nap a levegőn bílek. Emiatt annyit híztam már, hogy nem merem megmérni magam. Ha cégom megindul a felesleges veszi át az üzemet. Parancsol egy mérőst!

— Köszönöm. Hetvennégy kiló vagyok.

— Többsre becsülöm.

Végre valaki, aki föbbre becsül, mint amennyi vagyok.

2. Úrino a zsemlekosárnál

Valamikor így hirdették: Úrino a zongoránál. Ma nem hirdetik, de így van: úrino a zsemlekosárnál. Ez a tipp is egyszerű és mégis nagyszerű. Kétórát munkál.

— Igaz, hogy korán kell kelni — viszont százötven pengő kereset. Havonta négyezeröttszáz. Evente ötvennégyezer. Az még ma is szép pénz. (Tíz év alatt pláne ötszáznegyvenezer). Az úrino egy ruháskosárban háromszáz zsemlet hoz. Minthogy három zsemle

10 deka, háromszáz zsemle is csak tíz kiló. A tíz kiló zsemlet leteszi és háromtvenért darabját eladja. Neki háromba van. Az én úrino egy kicsit restelkedős. Ery leházt üzletrednyő elé teszi a kosarat és nem mialasztja el megfogya, hogy ő nem utca; arus, hanem az üzletbe hozta, de az még zárva van. Mire az üzlet kirgitta

NAPSUGÁR TERRASZ RÁKÓCZI-UT 4 (a tetén)
Feketére sühét - feketéje mellett
BRILLIANTKÖRTE
NAPI ARON
Scheer György
SEMMELEIS-UT 19. FÉLÉNY
ARANYAT VÁSÁROL

a zsemlek elkeltek. Egy-zer meg-nézem, mífő üzletbe is hozta hát a zsemlet. Ez azt a cégablán: SERY KÖTEK, TALPBEVETEK, KÖTSZEREK.

3. A közmunkavállaló

Ő már nagyobbvonalú ember. Reklámmal dolgozik. Cédulákon közi, hogy közmunkahelyettesítést vállal. Nincs egységös tarifája, a váltáságot ő is a bevételén után alapítja meg, a járadalmat viszont — persze — az öltözök alapján itéli meg. Egy-egy helyettesítés ára 200-500 pengőbe kerül. De amint szóbaesegyetlen vele, kiderül, hogy csupa panasz.

— Teljesen megállt az üzlet — mondja. Négy-öt lefo még két-három meg... én is volt naponta. Most... papia scummi. Ha meg a közmunkarendelet valóban élethelep, abbahagyhatom az egészet.

— Hogyan vállalhatsz több megbízást egy napra?

— Társaság vagyunk. Két ösöm van.

Sodor egy cigarettát, aztán rezignálisan azt mondja:

— Két óraja állok itt. Senkiesem keres. Itt tessék mondani: újjáépülést így a város!

Nem tudok mit felelni. Alighanem igaza van.

Országos idegenforgalmi napok: augusztus 18-20

Hazánk belső és külső idegenforgalmában mindig Szent István napja volt a csúcsnap. Az estelele haború és a fasiszta bűnösök a »Duna királyánót« romvárossá tették, így az idén elmaradnak a külső belföldi vendégek. Az idegenforgalmi és utazási irodák szervezete Glass Tibor elnökele alatt elhatározta, hogy az idei Szent István napját az idegenforgalom új felépítésének szűlőlémpője teszi. Augusztus 19-20-ra előadissorozatot hirdetnek, amelyeknek témaköre felőle az idegenforgalom összes időszeri kérdéseit. pl. Az idegenforgalom szerepe a kereskedelemben, Budapest mint repülőközpont kelet és nyugat között, Az idegenforgalom mint valutaszoró, Szállodák és hirdők újajpóletek stb. Az egyes előadásokat a témakörök legkiválóbb szakértői fogják megtartani.

SIDOL

FELE SE TRÉFA

Irija TEMPEFŐI

Balraiaték a kvártélyban

Anekdotásított korszerűség; a Külvárosi Színház bemutatója

I. felvonás.

Szín: nyers, szökővízben szegényes és egyszerű hálószoba szoba egyik sarka, benne gyújtatlan asztal és pécálatlan piholó szék, a kettőnek együtt hat és fél lába van. A falon jelentős mennyiségű penész, amely a drámai feszültséggel együtt gyarapodik.

Három férfi lép a színré, erősen viselt és olajfoltos macskában; kettő idősebb, egy fiatalabb.

Egyik idősebb: Nem, kérem, a különben kitűnő Molnárnak, legyen bár megoly kitűnő és megoly Molnár, be kell látnia, hogy a fővárosi sajtónak ez esetben igaza van. Manapság nem lehet olyan riválói kastélyokban pészgőlni, gondatlan, vagy kizárólag szerelmi és illetlen vonatkozású nőügyekkel törődni, kegyelmes urak vendégségében tizenkét fogásos reggelit enni, míg a község nagyrészeének hetek óta nem volt egy meleg igazolás a nyomrában! Ezért kérem most teljesen más alapon jutázzuk el az ügyet. Nevem Hadarovits — azelőtt írtam, most politizálok — abból élek. Vagy ezt nem kellett volna mondanom? S hogy önkéntek ne legyenek sok gondjuk, bemutatnom társaimat is: ez itt a társaszerzőm, akarom mondani: a szabadszakszervezeti társelnök, ez az Ifjú pedig...

Ifjú: A szomszéd kávémérés harmonikása vagyok s azért jöttem, hogy legrövidebb időre eljuttassam Anesapanesának, aki a választfal mögött alusza hóféher leányalmát!

Másik idősebb (cinikusán): Ajtó, zárgón! Ünberufen! (Lekopogja.)

Ifjú: Ó, de már hallom is, mindjárt megazál az anygal!

Anesapanca (hangja bentről): És akkor te azt mondtad érezen: kitarat!

Orrhangú férfi (ugyanazak bentről): Igón! Sét: azt mondtam »bátorságod« Te pedig...

Anesapanca: ...én feleltem rá: »Gyűzünk!«

Orrhangú férfi: Hogyne, hiszen én már akkor is megmondtam, hogy »Járunk!«

Ifjú (szokva összemotk): De hiszen, ha így beszél... és még hozzá egy idegen férfival... akkor multjaj... nem igazolják! Nem léphet fel többé a Ziczer kavaláriáért!... óóóó! (revolvert ránt és le akarja löni a pont.)

Hadarovits (társaszerzőjét együtt megakadályozza):

Társaszerző: Na, de most mi lesz?

Hadarovits: Te és a község gyengébb felhozal része egy egész felvonáson át ezen fogjátok törni a fejeketek. (A nézőkhöz): Tessék kimenni a büfébe, majd ha kész a bonyodalom, szólók!

II. felvonás.

(Ugyanaz a szén, még több penészel.)

Hadarovits (Anesapanesához és az Orrhangúhoz): Tehát megértették: többet most nem magyarázok, miniket, nagy irókat amúgy is a jellemző, hogy gazdaságosan, hosszúsággal adagoljuk a cselekményt. A községnek annál tovább örül, milyen jól fog mulatni a végén. Pá, viszontlátásra a harmadikban!

III. felvonás.

(Ugyanaz a szén, az asztalon üres palackba tűzött gyertyacsonk jelzi, hogy estély van. Egyik oldalról)

Ékszer már nem luxuscikk, Vásároljon olcsón itt!

Bálint és Fulöp
Andrássy-út 34.
Arany-brilláns vétel és eladás

dalon három együtt, a másikon Anesapanca és az Orrhangú, vilámoskalauzának állására.)

Anesapanca (Csinált örömmel üdvözlő az Ifjút): Jó, te is itt vagy, náhát! Mindjárt bemutatnom régi mestereimet, aki a Boszkárdán tanított, amikor még ott szolgáltam. Az este is elbeszélgettünk a régi időről, hogy aszonzoya...

Orrhangú: ...mikor indítottam a hatást, oszt mondom: csak kitaratás, mindjárt gyűni! Mert nem kis bátorság kell ám kérem a mi szakmánkhöz, a lépésön utazni, meg lökdösdödni a sok potyautassal...

Anesapanca: Az ám, én meg felelem, hogy gyűzünk mi min-

Tyrone Powert fiúvere hazavária Budapestre...

Az egyik napilap újsónetek Amerikába című rovatában érdekes sorokat olvastunk:

Tyrone Power, Hollywood Wood Str. 918 P. A. Jól vagyunk. Nagyon szeretnék látni. Válaszodat várjuk. Üdvözlő fiúver, Ifj. Herbát József Budapest VII. Éva-u. 17.

A Reggeli Újság munkatársa fölkereste a jelzett címen ifj. Herbát Józsefet és megkérdezte tőle, hogy csakugyan 6 adas-e Tyrone Power-nak. Kétyeink már az első pillantásra szétfogottak, Ifj. Herbát József annyira hasonlít Tyrone Power-hoz, mint — testvér a testvérhez.

— Tyrone Power valóban magyar származású és valóban 6cs fiúverem

— mondja Herbát József. — Itt született Pápocem, Vas megyében, 1918-ban, most 27 esztendő. Magyar neve Herbát Antal. Két éves korában örökbe fogadta nagybátyánk, Pauer Lajos, akinek kétszeres nevé is felvette. Korá gyermekkorában kikerült nevelőbapték Amerikába és ott is nevelkedett. Amerikai iskolába járt, de soha nem felejtette el a magyar nyelvet, most is kitűnően beszél és ír magyarul.

Ennek bizonyítására elővesz Herbát József egy

1941-ben kelt, lágy gyöngybetűkkel kitűnő magyar nyelvű írt levelet, amelynek aláírása: Antl.

1938-ban írt egyik levelében örömmel üjságolja, hogy egy magyar származású rendező jóvoltából nagyobb szerephez jutott (a rendező nevét nem írja).

»Olyan boldogság fogott el, amikor megtátnam nagy beütököl hürdetelt nevemet a plakátokon, hogy örömbömben könnyöztem«

— írja. — Akkor még csak stantizta volt, de ma már szerte a világon ismerik nevét.

— Minden levelében azt írja, hogy hazakésszül és

1941-ben úgy volt, hogy hazalátogat.

SZINES ZINPAD

Július 27-től minden este 6 órákor

Zeneakadémia kistermében

10 egyfelvonásos

Dayha Margit, Tóth Anna, Lengyel Gizi, Molnár Adrienne, Pártos Ersei, Benkő, Greguss, Kömives, Peth, Solthy stb. stb.

dent türelemmel, majd csak ideér a kocs, főleg mert...

Orrhangú: akkorra én már megkaptam a jelzést, beindítottam és nagyot suhajtok, hogy monddok: no hál Istennek, végre jövünk!

Ifjú (megkönyebbülve): De hiszen... ezek a szavak... hiszen én nem nyilatok, csak egyszerű Beszkártisták... és ha nem nyilatok, akkor ennek folytán igazolni fogják...

Társaszerző: Nem sennek folytatás, hanem: »Ennek dacára!«

Ifjú (a nő nyakába borul): Bocsásd meg, hogy kétkedni tudtam valahán is demokráciás múltoddal!

Anesapanca (bőnyesen): Látd, kis eszesi, most megtanultad, te is, más is: nem kell mindjárt beugrani annak, amit az ember a saját fülvélet hall! Ha megmagyarázzák, minden valóságnak nekünk hangzik! (Összekarolva boldogan el a színból felé.)

Hadarovits: A némi mondtam! (A szén jobb sarkára néz, amely már üres.) Csak hagyni kell ki-beháználni őket és nem marad senki a jobboldalon!

— mondja a fiúvere — sajnos közhelyt a háború, nem indulhatott haza és megszakadt közöttünk is az érintkezés. — Az amerikai misszió útján és lapok hasábjain üzenetek noki. Ha ideje enged, most teljesített levelekbem annyit emlegettetl vagyá és hazatérhet — ha rövid rokoni látogatásra is — Magyarországra.

VERES ENDRE

Orosz Kék madár: Az elvarázsolt búzaszem

Budapest legújabb mozija a Városi Színház reprezentáns nagy orosz filmmel lépett a község elé. A világ leghíresebb rendezőjének, Eisenstein művészi vezetésével készült »Elvarázsolt búzaszem« című mesefilm az, amelynek főszereplőit, két tündéri gyermekszősz (Vova Timaláriján és Nyina Zaharova), egész bizonyosan rövidesen kedvence lesz Budapestnek. Maga a téma Kék madár-szerű. De amíg a nyugatról jött boldogság madarait elvontak reményesség korgott, addig a búzaszem mítosza — amely keletről jött — sokkal igazabb, konkrétebb és megfoghatóbb!

Az első orosz mesefilmben valóban mesebeli trükköket alkalmazott Eisenstein. Egészben magyarizálta például az a trükk, amint Andrejkának, a film gyermekhősének kezén mozog és beszél a búzaszem gyökereit elrúgni akaró zsidók. Hogy miként fejtékpelelt Szélapó Gyuráját, az is rejély. Az öreg Szélapó arca és szakállja felhőfoszlányokból alakult ki, szája, szemé és minden arcvonása mozog és él. A községnek biztosan nagyon meg lesz lepve, amint a fák lerázzák bilincseiket és elindulnak, hogy Andrejkát hazakierjék...

Mesefilmet igazán tökéleteset eddig csak rajzfilmben láttunk. Az első orosz kísérlet máris tökéletesen felé vitte az őlé szereplőkkel készülő mesefilmgyártás nehéző problémáját.

Elvezetés, szórakoztató és elgondolkoztató a film.

EXPRESS, AJÁNLOTT!

Mélyen tisztelt ismeretlen olvasónő!

Ha levelemnek címet adhatnék, ezt írnam a mainak élére: »Bücsü az operától.« Én is ott szorongtam egy pótseken az idény utolsó operaházi előadásán, amint hogy a legelsőek egyikén is ott kuporogtam, amikor még a földszinti ruhafiók közönség, hogy annyi lépőfűt után végre egy kis zenét igyék, a komoly muzsika földalatti szervezeteinek megannyi titkos híve, még tőlükabátn, de túlfűtött lélekkel, egy Kodály-kórus tisztá hangjainak mámorában.

Jól esett februártól júliusig az Operaház járnai, mert — különösen évadja vége felé — ennek a színháznak a színpadáról teljes bekeilárk áradt le. Amikor Goldmark gazdag-hőmpölygésű muzsikáját hallottam, egy pillanatra ugyan félremotelt fülembé a nyilas induló, mint zenéi ellenpólsa Sába királyiönőjének. A pulpitus előtt, ahol most Fleischer Antal dirigál, akkor Sámly Zoltán hadonászott, mintha bunkót forgatott volna karmesterpálea helyett, szép tőle, hogy nem kívánta meg a zenekar tagjaitól: húzzanak eszmát a hegedűlészhez. Edes ismeretlenem, kell jellegzetesebb magyarázata annak, hogy milyen más ez a mai világ...?

De sok egyéb fáitá elmélázásra is alkalmas az idej operaházi évadzárás. Földszinti helyemről önkéntelenül felémelt az első emelet bal 1-es pályolyába és megnyugodva állapítottam meg, hogy Öfensége nincs ott. Mert van-e, aki nem tudná, hogy Augustza szinte minden estélyét az Operában töltötte. Külsőből itélve mindig képtelennek tartottam arra, hogy a Coppélia balettnél komplikáltabb zenét megírson. Nem lehetett ugyanis ideje behatóan foglalkozni a muzsikalával, mert vagy a községet látveszezte, vagy hóbiszok vagy — evott. Rendszerint evott, Valami különös gyomoridegességben szenvedhetett: csak Wagner mellett írtelt neki a parizer. Evés után sofőrije és lakája felvurtoztá a Várba. Akkoriban a Vár még állott és Augustza címe királyi hercegnő volt. Egy megszánt királyság utolsó, elhízott omlaléka...

Szerencsésen halandó a Gellért-fürdőben is láthatta Öfenséget libickolni. Kolosszális termetét meg sem ingatta a hullám. Fördőruhája az 1890-es »up to date« modell szerint készült. A község az háta mögött megmosolygta, szemben azonban tapintatosan kimélte, mert ugyan ki nem éreze magát akkoriban megsztelve, hogy egy bazenban fürödhetett egy Habsburggal?

Bocsassa meg, kedves ismeretlen olvasónőm, hogy kissé talán tiszteletlenül beszéltek egy idős hölgyről, ami általában nem szokásom. De hadd örüljek ennek a mai kornak egészében, igazában s az örömlök egyike hogy megmondhatom egyszer, milyen mulatságos volt a főhercegi családból ízüött kultusz.

A lezajlott eszuka operaházi szezon egyéb szempontból is tanulságos. Három nagy nemzet katonái töltötték meg estéről estére a nézőteret. Mint

egy háború győzteseii iltek ho a színházba és mint a magyar kultúra barátai hagyták el. Bizonyos, hogy valamennyien erre a megállapításra jutottak: a magyar sorsot rossz politikuskok és katonák irdnyitották, de a magyar művészet irdnyitása jó kezekben van. Ezt egyébként nemcsak operaházi, de számos egyéb vonatkozásban is megállapíthatjuk. Katonacemzet vagyunk? Aligha. A vesztett háborúk évszázados sora nem ezt bizonyítja. Probáljuk belenevelni fiatal-ságunkba ezt a tudatot: művészcemzet vagyunk. Erre legálább vannak bizonyítékaink!

Azt hiszem, maga is egyetért velem, kedves ismeretlenem, ebben a gondolatban: a magyar kultúrelvételk maximális általm támogatással és megfeszített privát tehetséggel soha nem látott magasságokba kell lendülnie az elkövetkezendő években. Hiszen ez az egyetlen pont, ahol a nemzetek élére kerülhetünk. Megjósolom: a magyar diplomata még türelmetlenül fog ácsorogni külföldi előszobákban, amikor a magyar színész, író, muzsikus uttlevelel előtt meglendülő hotelportások aranysárga sapkája és kitarul színházak és hangversenytermek transzparenshen úzó kapuja.

Lehetőségek

— Tévedések vigjátékával folytatja hófőn előadásait a Madách Színház. A Shakespearo-darab főszerepeit Pádva Tildikó, Tamás József, Simányi Tibor, Gál Péter és János Margit játéssák. A darabot Földes Péter rendezi.

— Ajtai Viktor hódolmívész. az Operaház kitűnő tagja játsza a régen hallott orosz zeneszerző, Khasanov hegedűversenyét, a Filharmoniai Társaság zenekarával. 25-én, szerdán háromgyed 6 órákor az Allakertben. Frisny Ferenc vezényletével előadásra kerül még Bosthoven; Egonand nyitány és Dvorák: Új Világ szimfónia.

Hol játszanak orosz filmeket

A pesti község egyre nagyobb szeretetébe fogadja az orosz filmeket. Kedves köteleességünk, hogy a községet tájékoztassuk arról, hol játszanak orosz filmeket.

PREMIER:

Corvin: Asszonyhűség. Bécs ostroma. Uránia: Világos út. Décsi: Világos út. Városi Színház: Az elvarázsolt búzaszem. Híradó: San Francisco.

UTANJÁTSZÓ:

Ady: De Gaulle Moszkvában. Lloyd: A 217-es deportált. Szabadság (Simplon): Levegő kocsisa. Vörös Csillag: Este 6 óra. Bodogfart: Felső-Szilészia. Este 6 óra. Marx: Partitúrák. Lublin. Tivoli: Szivervány — Bulgária. Pamjantich: Kutuzov. Lublin. Ipoly: Bukarest. Hunnia: Stetintinus Moszkvában. Homeros: Belgrád. Helváros: A vadallat barlangjában.

PESTRÖRNYEK:

Kispest — Flóra: Vidám fiekó. Pestújhely — Szechenyi: Sztalingrád. Moszkvai V. I. Csepel — Táncsics: Este 6 óra. Rákospalota — Petőfi: Charokvi per. Rákospalota — Béke: Felső Szilészia. Úpest — Szabadság: Egy nap az újláiban. Sorokvár — Szabadság: Partitúrák.

Használt műbüret Teljes lakás- és Irodaborenzerészt Perzsaszőnyegtel

10 raktárban 100 kifizető 1000 bútára

VESZÜNK ELADUNK

Irodabüret, Függönyök, Drapériák, Pénzszekrényt,

UNIVERSAL BÜTER-SZÖNYEG VII. KERÜLET, WESSELENYI-UTCA 8

